

JUHLAPUHE,

PIDETTY TURUN TYÖVÄEN TEATTERIN
JUHLANÄYTÄNNÖSSÄ 29 P:NÄ
MAALISK. 1917.

(Lyhennetty.)

Kansalaiset! Arv. juhlayleisö!

Vapaus on se suuri valta,
jonka sointu valloittaa
maailmassa kaikki kansat,
turhaan sille korvans' ummistaa;
meilläkin se kerran voittaa:
vapaast' ilmoitan ma sen,
syömmen toivo, kaikki pyyteet
tuovat voiton tuloksen.

Näin laulaa meille suuri runoilija.

Tosiaankin, vapauden henki puhaltaa läpi maailman. Se on puhaltanut siinä vuosituhansia, niin kauan kuin ihminen on ollut, mutta ei koskaan niin voimakkaasti, niin vastustamattomasti kuin nyt. Kaikkialla noustaan sortovaltaa vastaan. Toinen ei tahdo olla toisen sortettavana; suuret kansankerrokset nousevat toisia vastaan; kokonaiset kansat pudistavat toisten ikeen niskastaan. *Kaikki, kaikki pyrkivät valoon ja vapauteen.* Orjuuden aika on mennyt. *Ja kaikki jalommat ihmiset tahtovat palvella vapautta hinnalla millä tahansa.*

„Sä vapautta palvelet: se
palvelus on ankaraa,
ei tuottanut se kultaa eikä
loistoisuutta mukanaan.

Maanpaon vain se tuo ja nälkää,
häpeää ja kuolemaa.
*Ja sittenkin sen palvelus on
pyrkimystä korkeimpaan."*

Oi, kuinka moni kansansa suurimmista sankarisie-
luista onkaan saanut kokea tätä. Mutta he ovat rie-
mulla uhrautuneet kansansa vapauden puolesta: he
ovat ilolla menneet maanpakoon, kärsineet nälkää,
häpeää, vieläpä kuolemaakin; sillä *ilolla ja riemulla
tekee sen, minkä omatunto sanoo oikeaksi ja mikä tiettä-
västi tuottaa siunausta tuleville sukupolville!*

Ranskan suuri vallankumous toistasataa vuotta sitten
puhdisti sivistyneen maailman läntisen osan keskiajan
ummehtuneista jäännöksistä. Itäinen osa jäi koske-
matta; se ei vielä ollut semmoiseen kypsynt. Mutta
ainekset ja olot Venäjällä ovat olleet pitkiä aikoja
samanlaisia kuin Ranskassa ennen vallankumousta.
Ja nyt on itäinen suuri vallankumous pyyhkäissyt pois
saman saastaisuuden kuin noin 100 v. sitten Ranskassa.
— Onko tämä asiain tila pysyvä? Merkit viittaavat
siihen. Venäjällä ei ole sotajoukkojen etunenässä mitään
niin valtavaa sotilasneroa kuin oli Napoleon eikä Venäjä
käy sotaa koko Europaa vastaan kuten silloin Ranska,
joka sen voitti yhden miehen sotilaallisella älyllä, kunnes
tämä ryhtyi käyttämään suurta kykyään omaksi hyö-
dykseen. Ja Venäjän nykyiset sotilaat ovat epäilemättä
poliittisesti kypsyneemmällä asteella kuin Ranskan
Napoleonin hurmaamat sotilaat; ketään Boulanger'ta,
joka vielä tammikuussa v. 1889 oli niin lähellä dikta-
tuurua Ranskassa, tuskin on pelättävissä. *Sillä etenkin
sosialismi on uurtanut syvät jälkensä maa- ja kaupunki-
laiskansan mieliin ja tehnyt ne valtiollisesti itsetietoisiksi
ja ymmärtäväisiksi.* Ja Venäjän rahvaskin, josta kyllä
noin 80 % on luku- ja kirjoitustaidottomia, on nyt
samasta syystä paremmin selvillä maansa asioista
kuin Ranskan rahvas, kun se v. 1852 kohotti Na-
poleon III:n keisariksi yleisen äänioikeuden perusteella.

Tämä kaikki antaa meille toivoa, toivoa, etteivät mustat voimat riistä meiltä vallankumouksen ihania hetelmiä.

On niitä — vieläpä paljonkin — jotka vähää ennen vallankumoustakaan eivät uskoneet, että Venäjän kansa voisi yhdellä voimakkaalla iskulla luoda yltään tuon hirveän taakan, joka sitä rasitti. Venäjän kansa on kaikista niistä monista kansoista, joita tunnen, luonteeltaan ehkä *lahjakkain* ja samalla *herttais*in ja *sydämellisin*, ja *sillä on jo tästä syystä loistava tulevaisuus edessään*. Ja nyt se on lisäksi osoittanut, että sillä tarvittaessa myös on *pontevuutta* ja *toimintakykyä*. Mutta tämä kansa ja sen älykkäimmät miehet ovat vielä osoittaneet omaavansa erään suurenmoisen ominaisuuden, jota ei tapaa monessa suuressa sivistyskansassakaan: nim. *erinomaisen valtioviisauden*. Minä koskettelen tässä vain sen menettelyä meitä suomalaisia kohtaan. Minä en puhu mistään jalomielisyydestä, sillä kaikkialla nykyisessä valtiollisessa elämässä vallitsee pääasiallisesti vielä tuo Bismarckin lempilause: »do, ut des» (annan, jotta antaisit). Mutta jokainen suuri kansa ei ymmärrä mitä sen tulee antaa alaiselleen pienelle kansalle. Kuitenkin ovat Venäjän johtavat miehet sen oivaltaneet.

Suuri on se voitto, joka vallankumouksen kautta on saavutettu. Ja vielä enemmän voimme sen johdosta toivoa tulevilta ajoilta, jos olemme ymmärtäväisiä. Olkaamme kiitollisia siitä, mitä olemme saavuttaneet, etupäässä *niitä jaloja, yleviä sankareita ja sankarittaria kohtaan, jotka Venäjällä vuodattivat verensä tai kituivat linnoissa ja luolissa suuren ihanan vapauden, kansansa vapauttamisen hyväksi. He eivät ole turhaan eläneet ja kuolleet*.

Kuinka ylevästi, kuinka toivorikkaasti synkässä pimeydessä, kuinka profeetallisesti laulaa Venäjän jalo poika, tuo niin nuorena murtunut S. J. Nadson näille sankareille ja yleensä kaikille vapautta kaipaa ville kansalaisilleen:

Veljeni, ystävä vaimojen raastama — ken oletkin! — ä! ole toivoton vaan, vääräys vaikkapa käy yli äyräitten, vaikk' on saastuttanut veri maan! Tahratkoon ihanteesi he, polkekohon, vaipuu syyttömät hautahan, oi! Usko: kohtapa aika jo täytetty on, saapuu rakkaus, huomenen koi!

Ei saa kahlehin, ei okaseppelepäin, ristin raastamin niskoin tuo!
Maineen loistossa käypi se, häilyttäin tulisoitua, onnea suo!
Silloin haihtuvi kyynelehet, vihan kyy, orjan kahlehet katkeutuu, poistuu tappava tuskien syy, ahnas miekkakin laskeutuu!

Veljeni! Ei ole unta se, haavetta vaan!
Katso, kuinka jo synkeä yö!
Katso: liiaksi tuskia päällä jo maan, liian mahtava synnin työ!
Näantyy kohta jo maailma — loppuvi näin taisto! — Silloin, oi, kohottaa sädehohtoa rakkauden kirkasta päin katseen loistavan kansa ja maa.

Niin »kansaa ja maa kohottavat nyt loistavan katseensa rakkauden kirkasta sädehohtoa päin»; kansa ja maa katsovat, kiitos Venäjän suurten sankarien ja sankarittarien, onnellisempaa, valoisampaa tulevaisuutta kohti.

JÄTTILÄISTEN TAISTELU.

KATKELMIA ELOKUULLA 1917 PIDETYSTÄ
PUHEESTA.

Ken tyystin ja selvänäköisesti tarkastaa maailman menoa, hän huomaa kohta, että kaksi suurta ja mahtavaa valtaa seisoo tuimina toisiaan vastassa, että nämä